



Olimpiada republicană la fizică, ediția a 51-a, s-a întrunit în perioada 6-9 martie curent, în incinta Liceului Teoretic „Gaudeamus” (director - Zinaida Gangan). La eveniment au participat 165 de elevi din toate orașele și raioanele republicii din clasele a IX-a - a XII-a, care au trecut bariera concursurilor la disciplina respectivă la nivel local, raional, orășenesc și municipal. Scopul principal al organizării acestei competiții naționale la fizică este de a suscita interesul față de acest obiect extrem de interesant și important pentru dezvoltarea științei și a tehnologiilor, de a pregăti suficiente cadre naționale la fizică, dat fiind că în prezent nu ajung profesori de fizică în școală, la catedrele universitare. Chiar și locurile plătite de la buget nu sunt completate cu absolvenți ai liceelor, dornici de a deveni fizicieni. Motive sunt multe. Ne vom referi la ele la finele acestui material.

Ce performanțe au cei de la „Orizont” și ce orizont au cei de la periferia moldavă?

Să examinăm partea bună a lucrurilor și, mai întâi, am vrea să vă spunem că această competiție a fost condusă de academicianul Valeriu Canțer, președintele al Consiliului olimpic și președinte al Societății Fizicienilor din Moldova. Iată ce a spus el la închiderea Olimpiadei:

– E bine cunoscut faptul că fizica este inima tuturor tehnologiilor moderne. Voi, cei care ați venit la Olimpiada de fizică, cred că sunteți în avangarda promovării științelor, în particular, a fizicii în învățământul nostru preuniversitar. Fiindcă doar având această platformă solidă, temeinică prin ceea ce se învață la fizică, noi o să reușim în învățământ, dar și în viață. De multe ori aud de la unii, mai puțin inițiați în știință, că problemele principale din fizică deja au fost soluționate, a mai rămas câte ceva de retușat, prin urmare, alte lucruri noi nu se mai întâmplă în domeniu. Vreau să afirm că în fiecare zi, săptămână, lună, apar lucruri foarte frumoase, domenii noi de cercetare și chiar descoperiri. De exemplu, toți elevii sunt ațiați în prezent de tehnica digitală, fiindcă totul în jurul nostru este digital. Eu mă refer la telefonii digitali, la tablete, la diferite tipuri de laptopuri. Actualmente, vine cu pași vertiginosi peste noi valul, așa numitelor calculatoare cuantice, care se bazează pe fizica cuantică. Și în domeniul respectiv sunt foarte solicitate specialiștii de acest profil. M-am convins încă o dată aflându-mă într-o deplasare în universitățile din Vest. De exemplu, la Universitatea din Barcelona, Spania, în cadrul Facultății de Fizică, deja au devenit realitate noile specializări ce vizează domeniul calculatoarelor cuantice. Noi, însă, abia am inclus unele cur-

suri tematice la Facultatea de Informatică a UTM.

Totuși, se întâmplă lucruri frumoase și la noi în R. Moldova, în condițiile de instabilitate politică, penurie financiară și lipsă de resurse umane, de exemplu, în domeniul aparatului medical. Astfel, la Universitatea Tehnică a Moldovei a fost inclusă o nouă specializare în bioinginerie la solicitarea specialiștilor din medicină: ei au înțeles că fără o cooperare strânsă cu fizicienii și tehnicienii ei nu vor putea exploata noua aparatură sofisticată. Ca urmare, în cadrul bioingineriei, vor fi pregătiți și specialiști în domeniul tehnicii medicale, care, alături de esculapi, vor citi și descifra prescripțiile aparatului modern. Putem vorbi cu siguranță de la un nou domeniu prioritar, apărut la interfață dintre medicină, fizică și tehnică.

Dar să trecem la evenimentul, propriu-zis, Olimpiada republicană la fizică. Timp de două zile tinerii fizicieni au fost puși la treabă în cadrul turului I teoretic și turului II experimental, susținut prin sponsorizare de către Î.M. Didact Vega SRL, Societatea Fizicienilor din Moldova, Uniunea Societăților Tehnico-Științifice și Casa Republicană a Științei și Tehnicii din R. Moldova. După cum a specificat acad. Valeriu Canțer, participanții la concurs s-au luat la hartă, metaforic vorbind, cu probleme de o dificultate sporită, ca cei care vor învinge în final să poată face față ulterior exigențelor concursurilor internaționale la fizică, ceea ce au demonstrat în anii trecuți cu brio olimpicii moldoveni. Concurusul a scos în vileag și o altă față negativă a pregătirii elevilor la fizică în școală: unii dintre ei au lucrat pentru pri-

ma dată într-un laborator de fizică, dotat cu utilaj modern. Dat fiind că fizica este o disciplină experimentală, până nu pipăi cu mâna, nu vei simți lucrurile, vorba președintelui, prin urmare nu vei realiza nici acele analize teoretice, nici rezolvările practice ale problemelor. Ca rezultat, discrepanța în pregătire la fizică dintre oraș și sat sau, mai precis, dintre municipiul Chișinău și restul orașelor și raioanelor țării este enormă. Ca să demonstrăm această supoziție, vom anunța mai întâi rezultatele Olimpiadei republicane la fizică, importante pentru participanți, dar și pentru societate, ca să cunoaștem pulsul pregătirii la disciplina respectivă în instituțiile de învățământ preuniversitar și, totodată, să ne bucurăm pentru succesele copiilor care au transpirat la propriu și la figurat în muncă pentru cunoștințe.

Dintre cei 39 de elevi din clasa a IX-a, pe locul I s-a plasat **Sabina Tontici** de la LT (Liceul Teoretic) „Prometeu-Prim”; pe locul II – 2 elevi de la LT „Orizont” din Durlăști (mun. Chișinău) – **Chiril Solovei** și **Corneliu Boboc**; pe locul III – 4 persoane: **Otilia Don** și **Tudor Șarpe** (al doilea în afara concursului), ambii de la LT „Orizont”, Chișinău, și **Cristian Vișanu**, LT „I.L. Caragiale”, Orhei, **Mădălina Puiu**, LT „M. Kogălniceanu”, Chișinău.

Clasamentul pentru **elevii din clasa X-a** este următorul: pe locul I s-a stabilit **Eugeniu Dimitriu** de la LT „Orizont”, Durlăști, cu un an în urmă a fost lider olimpic în clasa a IX-a; pe locul II – **Mihai Șotropa** de la același liceu (în 2014 – locul III) și **Vladislav Ciuș**, LT „Spiru Haret” din Chișinău (în 2014 – locul II); pe locul III – 3 liceeni: **Nicolai Popov**, LT „G. Gaidarji”, Comrat, **Beatrice Căruntu**, LT „Ștefan cel Mare”, Chișinău, **Maxim Boghi**, LT „Orizont”, Durlăști.

Olimpiada republicană de fizică a evidențiat dintre **elevii din clasa a XI-a** pe urmă-

tori tineri fizicieni: locul I, conform punctelor acumulate, i-a revenit, ca și în 2014, lui **Gleb Vizitiv**, deja un nume cunoscut printre olimpici, dar și ca tânăr inventator, de la LT „Orizont”, Durlăști; locul II – **Rominei Dolgopol**, LT „Orizont”, Chișinău, și lui **Laurențiu Calancea**, LT „Orizont”, Durlăști; locul III – lui **Andrei Băștrișchi**, LT „D. Cantemir”, Chișinău, **Mihaelei Lana Raischi**, LT „Orizont”, Chișinău, lui **Dionisie Raileanu** și **Robert Cinciu** de la Liceul AȘM.

Referitor la elevii din clasa a XII-a, care vor susține bacalaureatul, rezultatele Olimpiadei la fizică au o importanță semnificativă: ocupanții locurilor I, II și III vor fi scutiți de examenul de fizică și apreciați cu nota „10” (din oficiu) la disciplina respectivă în atestatele eliberate de liceu. Motivul – rezultatele excelente, totodată, teste de la concursul republican pentru aceste clase au avut loc în condiții similare cu cele de la „bac”, fiind monitorizate de camerele video.

Cine sunt fericii laureați din ultima clasă de liceu? Conform punctajului acumulat, locul I i-a fost conferit pe drept **Nicoletei Colibaba**, LT „Gh. Asachi” din Chișinău, locul II – lui **Alexandru Cotos**, LT „Prometeu-Prim”, Chișinău, și lui **Alexandru Ciuvaga** de la LT „C.Stere” din Soroca. Primii doi au ocupat locul I la Olimpiadă și în 2014. Referitor la ultimul laureat, venit din nordul Moldovei, de la Soroca, vom specifica că succesul său se datorează în mare parte colaborării și implementării tehnologiilor și resurselor educaționale moderne dintre Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „C. Stere” din Chișinău, prin Î.M. Didact Vega SRL și Liceul Teoretic „C.Stere” din Soroca. Pe locul III se află iarăși doi laureați de la cunoscutul deja liceu „Orizont” din Durlăști: **Vladimir Cucu** și **Dionisie Nipomici**, precum și **Alexandru Pupeza** de la LT „N. Gogol” din Chișinău. Lista inte-

grală a celor 38 de premianți ai Olimpiadei republicane de fizică, inclusiv a 13 persoane, distinsă cu Diplomă de Mențiune, este publicată pe site-ul Ministerului Educației, la adresa: www.edu.gov.md.

Totodată, remarcăm că laureații Olimpiadei au fost apreciați și cu premii bănești: pentru locul întâi învingătorii au primit câte 1000 de lei fiecare și câte un număr al revistei Societății Fizicienilor din R. Moldova, „Fizică și Tehnologii Moderne”, pentru locul doi – câte 800 de lei, pentru locul trei – câte 600 de lei, pentru Diploma de Mențiune – câte 400 de lei.

A urmat proba de baraj pentru selectarea Lotului olimpic de fizică al R. Moldova. În context, vom aminti că echipa

de tineri fizicieni din țară participă la olimpiadele internaționale de fizică din anul 1994. Pe parcursul acestei perioade ea a fost distinsă cu **56 de premii: 1 medalie de aur, 8 de argint, 25 de bronz, 22 mențiuni**. Prin urmare, s-a demonstrat că și copiii din Republica Moldova pot obține performanțe de nivel internațional la fizică. Mai mult, țara noastră a primit chiar oferta de a organiza Olimpiada Internațională la Fizică din anul 2017 la Chișinău.

Îi felicităm din suflet pe laureații Olimpiadei republicane la fizică, ediția 2015, și le urăm realizări impresionante în cercetarea fizică și alte domenii adiacente.

PROBLEMELE DE ACTUALITATE CARE RĂMÂN ÎN AGENDA NOASTRĂ

După cum ne-au demonstrat rezultatele Olimpiadei republicane la fizică, predarea acestui obiect în școală lasă de dorit: lipsesc specialiștii de înaltă calificare, mulți dintre cei care activează sunt de vârstă pensionară. Unii dintre participanții la Olimpiadă au văzut pentru prima dată la Chișinău un laborator de fizică. De aici apare și discrepanța enormă de cunoștințe dintre elevii din centru și de la periferie. Astfel, din cei 38 de laureați la fizică, 32 sau 84,2 % sunt din mun. Chișinău. Doar 5 localități din republică – Soroca, Comrat, Orhei, Nisporeni și Drochia – au un loc II, două locuri III și 2 Diplome de mențiune. Situația este strigătoare la cer: De asemenea, deosebirea de punctaj acumulat de către participanții la competiție este flagrantă: cel mai mare este 40-41 puncte, cel mai mic – 0.2-0.5 puncte. Totodată, ne-a surprins rezultatele Liceului AȘM, menit să promoveze capacitățile și cunoștințele copiilor dotați din țară, și care dispune de o bază tehnico-materială solidă, s-a evidențiat la concursul de fizică destul de modest: 2 locuri III și 2 Diplome de mențiune; la Olimpiada republicană de matematică – doar 2 mențiuni, la cea de ecologie – 0.

Potrivit președintelui Lotului olimpic pentru seniori la fizică și juniori la Științe, Fizică-Chimie-Biologie, Igor Evtodiev, doctor habilitat în științe fizico-matematice, conferențiar universitar la Facultatea de Fizică și Inginerie, șeful Centrului de Excelență pentru Educație Modernă CEEM Moldo-Român a USM, un motiv argumentat al rezultatelor nesatisfăcătoare din domeniu constituie excluderea de la Olimpiada republicană a elevilor din clasele a VII-VIII-a de către Ministerul Educației pe motive financiare și nu numai. Dar anume la această vârstă deschiderea la copii către fenomenele naturii este sporită.

O altă problemă care frământă comunitatea fizicienilor din țară: olimpicii din Republica Moldova refuză să rămână în țară – vorbitorii de limbă română preferă Universitățile din Vest, vorbitorii de limbă rusă – pe cele din Federația Rusă. Bunăoară, toți absolvenții liceelor anului 2014, laureați ai Olimpiadei republicane la fizică, studiază în prezent peste hotare. Este o realitate care trebuie examinată cu atenție în cadrul unei concepții de sistem.

Tatiana ROTARU